

Asia: VN/13118/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto säästöjen toteuttamistavoista

-

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta (ml ns. korvausasetus)

Lapsiasiavaltuutettu on lausunut luonnoksesta hallituksen esitykseksi 6.8.2024(1) ja täydentää lausuntoaan seuraavasti.

Lapsiasiavaltuutettu muistuttaa YK:n lapsen oikeuksien komitean Suomelle vuonna 2023 antamista loppupäätelmistä, joissa komitea on muun ohella suositellut, että Suomi ”välttää sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin” sekä ”tehostaa edelleen politiikkaansa, jolla pyritään varmistamaan riittävä elintaso kaikille lapsille, muun muassa parantamalla vammaisten lasten, turvapaikanhakijalasten ja laittomasti maassa oleskelevien lasten taloudellista tilannetta ja lisäämällä heille maksettavia sosiaaliturvaetuuksia”.(2) Komitea on edelleen vaatinut Suomea ”varmistamaan turvapaikanhakija-, pakolais- ja maahanmuuttajalasten oikeuksien kunnioittamisen kaikilta osin säätämällä lainsäädäntöä, jolla varmistetaan, että kaikilla turvapaikkaa hakevilla ja tilapäistä suojelua nauttivilla lapsilla, myös ilman huoltajaa maahan saapuneilla lapsilla, on mahdollisuus saada nopeasti kohtuuhintaisia ja hyvälaatuisia psykososiaalisia ja kotouttavia tukipalveluja sekä terveys-, sosiaali- ja koulutuspalveluja, mukaan lukien päivähoitopalvelut”. (3) Lapsiasiavaltuutettu toteaa, että varhaisessa vaiheessa saaduilla kohdennetuilla ja suunnitelmallisilla palveluilla voi olla merkittävä vaikutus siihen, millaisia palveluja henkilöt tarvitsevat jatkossa.

Lapsiasiavaltuutettu pitää myönteisenä, että esitysluonnokseen on lisätty lapsivaikutusten arviointia koskeva erillinen kappale, jossa on laajalti tunnistettu erilaisia palveluja, joihin esitetyt muutokset saattavat vaikuttaa. Koska tarkkaa tietoa kotoutumislakiin perustuvien laskennallisten korvausten kohdentamisesta kunnista ei ole saatavilla, perustuvat esitysluonnoksen lapsivaikutusten arvioinnit

olettamille. Esitettyjen arvioiden valossa esitysluonnoksen ehdotuksiin onkin vaikea ottaa kantaa, mutta lähtökohtaisesti lapsiasiavaltuutettu suhtautuu hyvin varauksellisesti sellaisiin muutoksiin, joilla heikennetään jo valmiiksi epäedullisessa asemassa olevien henkilöiden palveluja. Huomioiden YK:n lapsen oikeuksien komitean Suomelle antamat suositukset sekä esitysluonnoksessakin mainitut hallitusohjelmakirjaukset lapsiasiavaltuutettu edellyttää, että mikäli esitysluonnos hyväksytään, laskennallisen korvauksen leikkaamisen vaikutuksia lasten kannalta olennaisesti palveluihin arvioidaan tulevina vuosina.

Lapsiasiavaltuutettu kehottaa tarkentamaan esitysluonnoksen tekstiä sen sivulla 15, jossa todetaan, että ”sopimus velvoittaa asettamaan lapsen edun ensisijaiseksi”. Yleissopimuksen 3 artiklassa käytetty ilmaisu ”ensisijaisesti huomioon” tarkoittaa, että lapsen etua ei saa tarkastella samalla tasolla kuin muita asiassa huomioitavia seikkoja.(4) Lapsen edulla on siis harkinnassa korkeampaa painoarvoa, kuin muilla asiaan vaikuttavilla tekijöillä.(5)

(1) Ks. Lapsiasiavaltuutetun lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle esitysluonnoksesta laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta, LAPS/85/2024, 6.8.2024.

(2) YK:n lapsen oikeuksien komitean Suomea koskevat loppupäätelmät (CRC/C/FIN/CO/5-6), kohta 35.

(3) CRC/C/FIN/CO/5-6, kohta 39.

(4) YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 14 (2013) lapsen oikeudesta saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon (3 artikla, 1 kohta), CRC/C/GC/14, kohta 37.

(5) CRC/C/GC/14, kohta 39.

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä (normin purku)

-

Lausunto kevennettävistä tehtävistä (normin purku)

-

Vahtera Sonja
Lapsiasiavaltuutetun toimisto